

Gömrük tarifi haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Fəsil 1

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Əsas anlayışlar

1.1. Bu Qanunda istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

1.1.5. malların gömrük dəyəri - advalor gömrük rüsumu dərəcəsinin tətbiqi məqsədi ilə malların dəyərinin müəyyən edilməsi;

1.1.6. eyni mallar - fiziki xassələri (malların dəyərinə təsir etməyən kiçik fərqlər istisna olmaqla), keyfiyyəti, həmçinin bazardakı nüfuzu da daxil olmaqla, bütün xüsusiyyətləri eyni olan mallar;

1.1.7. eynicinsli mallar - bütün cəhətlərinə görə oxşar olmasa da, eyni funksiyaları yerinə yetirilməsini və kommersion baxımından bir-biri ilə əvəz olunmasını mümkün edən oxşar xüsusiyyətləri və oxşar tərkib materialları olan mallar. Malların keyfiyyəti, bazardakı nüfuzu və əmtəə nişanının olması onların eynicinsliliyinin müəyyən edilməsi üçün nəzərə alınan amillərdəndir;

1.1.8. eyni sinifdən və ya eyni növdən olan mallar - eyni və ya eynicinsli malların da daxil olduğu müəyyən mallar qrupunu və ya mövqeyini əhatə edən hər hansı bir sənaye sahəsi və ya sektorunun istehsal etdiyi mallar;

1.1.9. istehsal - yetişdirmə, hazırlama, hasil etmə;

1.1.10. birbaşa nəzarət - mənfəət əldə etmək üçün müəssisənin əməliyyat və maliyyə siyasətini idarə etmək səlahiyyəti;

1.1.11. dolayı nəzarət - mənfəət əldə etmək üçün müəssisənin maliyyə və əməliyyat siyasəti ilə bağlı qərarların verilməsinə əhəmiyyətli təsir göstərən, lakin həmin siyasət üzərində birbaşa nəzarəti təmin etməyən səlahiyyət;

1.1.12. alıcı - Azərbaycan Respublikasına ixrac məqsədi ilə satılan malları alan şəxs;

1.1.13. satıcı – malları Azərbaycan Respublikasına ixrac məqsədi ilə satan şəxs;

1.1.14. faktiki ödənilmiş və ya ödənilməli olan qiymət – idxal edilən mallara görə alıcının satıcı üçün və ya onun xeyrinə həyata keçirdiyi və ya həyata keçirməli olduğu tam ödəniş;

1.1.15. əlaqəli şəxslər - sövdələşmə iştirakçıları yalnız aşağıdakı hallarda əlaqəli şəxslər hesab edilirlər:

1.1.15.1. onlardan biri digərinin biznesində vəzifəli şəxs olduqda;

1.1.15.2. onlar biznesdə tərəfdaş olduqda;

1.1.15.3. onlar bir-birinə münasibətdə işəgötürən və işçi olduqda;

1.1.15.4. hər hansı şəxs onların hər ikisinin nizamnamə kapitalındakı payının və ya dövriyyəyə buraxılmış səs hüququ verən səhmlərinin ən azı 5 (beş) faizinin birbaşa və ya dolayı yolla sahibi olduqda;

1.1.15.5. onlardan biri birbaşa və ya dolayı yolla digərinə nəzarət etdikdə;

1.1.15.6. onların hər ikisinə birbaşa və ya dolayı yolla üçüncü şəxs tərəfindən nəzarət edildikdə;

1.1.15.7. onlar birlikdə birbaşa və ya dolayı yolla üçüncü şəxsə nəzarət etdikdə;

1.1.15.8. onlar yaxın qohum olduqda;

1.1.15.9. işgüzar fəaliyyətdə bir-biri ilə bağlı olan şəxslərdən biri digərinin yeganə nümayəndəsi, yeganə distribüteri və ya yeganə konsessioneri olduqda, bunun təqdim edilməsi formasından asılı olmayaraq, onlar yuxarıda göstərilən asılılıq meyarlarına uyğun gəldikdə;

1.1.16. yaxın qohum – ata, ana, ər (arvad), övlad, baba, nənə, nəvə, qardaş, bacı, övladlığa götürən, övladlığa götürülən, ər (arvadın) valideyni, qardaşı, bacısı.

1.2. Eyni və ya eynicinsli malların eyni şəxs tərəfindən istehsal edildiyi hallar müəyyən edilmədikdə, müxtəlif şəxslər tərəfindən istehsal olunan və gömrük dəyərləndirilməsi məqsədi ilə müqayisə edilən mallar eyni və ya eynicinsli mallar kimi nəzərdən keçirilir.

1.3. Gömrük dəyərləndirilməsi məqsədi ilə müqayisə edilən mallar eyni ölkədə istehsal edilməmişdirsə, eyni və ya eynicinsli mallar kimi nəzərdən keçirilə bilməz.

1.4. Mallar üzərində aparılan layihələndirmə, mühəndis, təcrübi-konstruktor, bədii tərtibat, çertyoj və eskiz işləri gömrük ərazisində yerinə yetirilmişdirsə və bu Qanunun 13.2.2.4-cü maddəsinə əsasən müvafiq qiymət tənzimlənməsi aparılmamışdırsa, belə mallar eyni və ya eynicinsli mallar hesab edilə bilməz.

1.5. Bu Qanunda istifadə olunan digər anlayışlar Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində (bundan sonra - Gömrük Məcəlləsi) həmin anlayışlara verilmiş mənaları ifadə edir.

Fəsil 2 **Malın gömrük dəyəri**

Maddə 7. Gömrük dəyərinin müəyyən edilməsi

7.1. Malın gömrük dəyərinin müəyyən edilməsi (gömrük dəyərləndirilməsi) sistemi beynəlxalq təcrübədə qəbul olunmuş ümumi prinsiplərə (1994-cü il Tariflər və Ticarət üzrə Baş Sazişin (GATT) VII maddəsinə, GATT-in VII maddəsinin Tətbiq edilməsinə dair Razılaşmaya və onun əlavələrinə) əsaslanır və gömrük ərazisinə gətirilən mallara şamil edilir.

7.2. Gömrük tarifinin tətbiqi məqsədi ilə malların gömrük dəyərləndirilməsi qaydaları Gömrük Məcəlləsinə uyğun olaraq bu Qanunla müəyyən edilir.

7.3. Məlumat daşıyıcısı vasitələrinin gömrük dəyərləndirilməsi qaydalarını bu Qanunun müddəaları nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyən edir.

7.4. *Malların gömrük dəyərinin müəyyən edilməsi sadə və ədalətli meyarlara əsaslanmalı və gömrük dəyərləndirilməsinin prosedurları malların təchizat mənbələrindən asılı olaraq fərqlənməməlidir.¹*

Maddə 8. Malın gömrük dəyərinin bəyan edilməsi

8.1. Mal gömrük sərhədindən keçirilərkən, gömrük dəyəri bəyannaməçi tərəfindən Azərbaycan Respublikasının gömrük orqanına (bundan sonra - gömrük orqanı) bəyan edilir.

8.2. Gömrük sərhədindən keçirilən malların bəyan edilməsi qaydalarını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyən edir.

8.3. Gömrük dəyərinin bəyannaməçi tərəfindən müəyyən edilməsi *bu Qanunun 7.1-ci maddəsi nəzərə alınmaqla* bu Qanunda nəzərdə tutulmuş üsullara uyğun həyata keçirilir.²

8.4. Gömrük dəyərinin müəyyən edilməsinin düzgünlüyünə gömrük orqanı nəzarət edir.

Maddə 9. Məlumatın məxfiliyinin qorunması

9.1. Gömrük orqanının malın gömrük dəyəri bəyan edilərkən təqdim edilmiş məxfi və konfidensial məlumatlardan gömrük dəyərləndirilməsinin məqsədləri üçün istifadə etmək hüququ vardır. Məhkəmə qərarının qəbul edildiyi hallar istisna olmaqla, məlumatı təqdim edən dövlət orqanının və ya şəxsin icazəsi olmadan bu məlumat, digər dövlət orqanları da daxil olmaqla, üçüncü şəxsə verilə bilməz.

9.2. Dövlət və ya kommertiya sirtinin, yaxud qanunla qorunan digər konfidensial məlumatların yayılmasına görə gömrük orqanının vəzifəli şəxsləri qanunla müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 10. Bəyannaməçinin hüquq və vəzifələri

10.1. Bəyannaməçi tərəfindən bəyan edilmiş gömrük dəyəri və onun müəyyən edilməsi ilə bağlı məlumatlar dəqiq, kəmiyyəti müəyyən oluna bilən və sənədlərlə təsdiq edilmiş məlumatlara əsaslanmalıdır.

10.2. *Bəyannaməçinin gömrük orqanına təqdim etdiyi gömrük bəyannaməsi təqdim edildiyi tarixdən 1 (bir) gün müddətində gömrük orqanı tərəfindən bəyan edilmiş malın gömrük dəyərini dəqiqləşdirmək zərurəti ilə əlaqədar olaraq təsdiq edilmədikdə, bəyannaməçi malların buraxılışının həyata keçirilməsi ilə bağlı gömrük orqanına yazılı, o cümlədən elektron formada müraciət edə bilər. Həmin müraciətə Gömrük Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş qaydada baxılır.*³

Maddə 11. Gömrük orqanının hüquq və vəzifələri

11.1. Gömrük orqanının gömrük dəyərləndirilməsi məqsədi ilə ona təqdim edilən hər hansı məlumatın, sənədin və ya bəyannamənin düzgünlüyünü araşdırmaq hüququ vardır.

11.2. Aparılmış yoxlama, gömrük auditi və ya araşdırma nəticəsində dəyərləndirmənin bu Qanuna uyğun olmadığı, yaxud digər səbəblərdən düzgün olmadığı qənaətinə gəldikdə, gömrük orqanının vəzifəli şəxsi bu Qanunun tələbləri nəzərə alınmaqla gömrük dəyərində müvafiq düzəlişlər edilməsi üçün bəyannaməçiyə yazılı, o cümlədən elektron bildiriş təqdim edir. Həmin bildirişdə gömrük dəyərində təklif olunan düzəlişlər göstərilməli və onların edilməsi zərurəti əsaslandırılmalıdır. *Buraxılışı həyata keçirilməmiş malların gömrük dəyərində müvafiq düzəlişlər edilməsinə dair bildiriş həmin mallarla bağlı gömrük bəyannaməsinin gömrük orqanına təqdim edildiyi andan ən gec 24 saat müddətində bəyannaməçiyə təqdim edilməlidir.*

11.3. Bəyannaməçi bu Qanunun 11.2-ci maddəsinə uyğun olaraq ona təqdim edilmiş bildirişdə göstərilən gömrük dəyərində təklif olunan düzəlişlə razılaşmadıqda, yuxarı gömrük orqanına və (və ya) məhkəməyə müraciət edə bilər. Yuxarı gömrük orqanı və ya məhkəmə həmin müraciətə ən gec 10 (on) gün müddətində baxır. Bu barədə müraciətə baxılma müddətində dəbbə pulu hesablanmır.

11.4. Yuxarı gömrük orqanı və ya məhkəmə bəyannaməçinin müəyyən etdiyi gömrük dəyərini düzgün hesab etdikdə, malların saxlanıcı ilə bağlı xərcələr bu Qanunun 11.2-ci maddəsinə əsasən gömrük dəyərində düzəlişlər təklif etmiş vəzifəli şəxsdən tutulur və həmin vəzifəli şəxs intizam məsuliyyətinə cəlb olunur.

Fəsil 3

Gömrük tarifinin tətbiqi məqsədi ilə malların gömrük dəyərləndirilməsi

Maddə 12. Gömrük dəyərinin müəyyən edilməsi üsulları

12.1. Gömrük ərazisinə gətirilən malların gömrük dəyəri aşağıdakı üsullarla müəyyən edilir:

- 12.1.1. malların sövdələşmə qiyməti ilə;
- 12.1.2. eyni malların sövdələşmə qiyməti ilə;
- 12.1.3. eynicinsli malların sövdələşmə qiyməti ilə;
- 12.1.4. dəyərin çıxılması üsulu ilə;
- 12.1.5. dəyərin toplanması üsulu ilə;
- 12.1.6. ehtiyat üsulu ilə.

12.2. Malların sövdələşmə qiyməti ilə dəyərləndirilməsi gömrük dəyərinin müəyyən edilməsinin əsas üsuludur. Əsas üsuldan istifadə etmək mümkün olmadıqda, bu Qanunun 12.1-ci maddəsində göstərilən üsullardan hər biri ardıcıl olaraq tətbiq edilir. Bu zaman hər bir sonrakı üsul gömrük dəyərini əvvəlki üsulla təyin etmək mümkün olmadıqda tətbiq edilir.

12.3. Bəyannaməçinin seçimi əsasında dəyər çıxılması üsulu və dəyər toplanması üsulu istənilən ardıcılıqla tətbiq edilir.

12.4. *Gömrük dəyərinin müəyyən edilməsi üsullarının tətbiqinə dair qaydalar müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən olunur.*⁴

Maddə 13. Malların sövdələşmə qiyməti üsulu

13.1. Gömrük ərazisinə gətirilən malların gömrük dəyəri, bu Qanunun 13.2-ci maddəsinə müvafiq qiymət tənzimlənməsi aparılmaqla, Azərbaycan Respublikasına ixrac məqsədi ilə satılan mallar üçün faktiki ödənilmiş və ya ödənilməli olan qiymət sövdələşmə qiyməti hesab olunur, bu şərtlə ki:

13.1.1. alıcının dəyərləndirilən mallara dair sərəncam və ya istifadə hüququna məhdudiyətlər nəzərdə tutulmasın (qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş məhdudiyətlər, malların təkrar satıla biləcəyi coğrafi ərazi məhdudiyətləri, malların dəyərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir etməyən məhdudiyətlər istisna olmaqla);

13.1.2. satış və ya malların qiyməti həmin mallara münasibətdə dəyəri müəyyən edilə bilməyən hər hansı şərt və öhdəliklərdən asılı olmasın;

13.1.3. alıcı tərəfindən mallara dair sərəncam verilməsindən və ya onların istifadəsindən satıcı birbaşa və ya dolayı yolla mənfəət əldə etməsin, əgər bu Qanunun 13.2-ci maddəsinə müvafiq qiymət tənzimlənməsinin aparılması mümkün deyilsə;

13.1.4. bu Qanunun 13.1.5-ci maddəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla, malların alıcısı və satıcısı əlaqəli şəxslər olmasınlar;

13.1.5. alıcı ilə satıcı əlaqəli şəxslər olduğu halda, onlar arasındakı münasibətlər mallar üçün faktiki ödənilmiş və ya ödənilməli olan qiymətə təsir etməsin və ya idxalatçı malların sövdələşmə qiymətinin bu Qanunun 13.7-ci maddəsinin tələblərinə cavab verdiyini sübut etsin.

13.2. Malların gömrük dəyəri malların sövdələşmə qiyməti üsulu ilə müəyyənləşdirilərkən, mallar üçün faktiki olaraq ödənilmiş və ya ödənilməli olan qiymətə aşağıdakılar əlavə edilir:

13.2.1. alıcı tərəfindən çəkilmiş, lakin mallara görə faktiki ödənilmiş və ya ödənilməli olan qiymətə daxil edilməmiş aşağıdakı xərclər:

13.2.1.1. alıcı tərəfindən malların satın alınması ilə bağlı onu təmsil edən nümayəndəsinə malın alınması ilə əlaqədar təmsilçilik xidmətinə görə ödənilmiş və ya ödənilməli xərclər istisna olmaqla, digər komisiyon və broker mükafatlandırılmaları üzrə xərclər;

13.2.1.2. idxal edilmiş malların gömrük məqsədləri üçün bir hissəsi hesab edilən konteynerlərin dəyəri;

13.2.1.3. qablaşdırma materiallarının və qablaşdırma ilə əlaqədar işlərin dəyəri daxil olmaqla, alıcının çəkdiyi qablaşdırma xərcləri;

13.2.2. idxal edilən malların istehsalı və ixrac üçün satılması məqsədi ilə alıcı tərəfindən satıcıya birbaşa və ya dolayısı ilə pulsuz və ya aşağı qiymətlə verilmiş aşağıdakı hər hansı malın və xidmətin faktiki ödənilmiş və ya ödənilməli olan qiymətə daxil edilməmiş dəyəri:

13.2.2.1. idxal edilən malların tərkib hissəsi olan materialların, komplektləşdirici hissələrin və digər məmulatların dəyəri;

13.2.2.2. idxal edilən malların istehsalında istifadə edilmiş alətlərin, ştampların, qəliblərin və digər analoji ləvazimatların dəyəri;

13.2.2.3. idxal edilən malların istehsalında sərf edilmiş sürtgü yağları, yanacaq və digər materialların dəyəri;

13.2.2.4. gömrük ərazisindən kənarında həyata keçirilmiş və idxal edilən malların istehsalı üçün zəruri olan layihələndirmə, mühəndis, təcrübi-konstruktor, bədii tərtibat, çertyoj və eskiz işlərinin dəyəri;

13.2.3. patentlər, ticarət nişanları və müəlliflik hüquqları üçün ödənişlər də daxil olmaqla, dəyərləndirilən malların satışı ilə əlaqədar alıcının birbaşa və ya dolayısı ilə ödəməli olduğu royalti və lisenziya haqqı, əgər bunlar faktiki olaraq ödənilmiş və ya ödənilməli olan qiymətə daxil edilməmişdirsə;

13.2.4. alıcı tərəfindən mallar barədə sərəncam verilməsindən və ya onların istifadəsindən satıcıya birbaşa və ya dolayısı ilə çatan və ya çatmalı olan hər hansı gəlir hissəsinin dəyəri;

13.2.5. idxal olunan malların sığorta xərcləri, həmçinin hava və dəniz limanınaqədər, yaxud gömrük ərazisinə daxil olduğu digər hər hansı yerədək nəqliyyat xərcləri, həmin yerədək malın yüklənmə və boşaldılma xərcləri.

13.3. Mallar üçün ödənilmiş və ya ödənilməli olan qiymətdən ayrı müəyyənləşdirilmiş aşağıdakı xərclər gömrük dəyərinə daxil edilmir:

13.3.1. sənaye qurğuları, maşın və avadanlıq kimi mallar idxal edildikdən sonra həmin mallarla əlaqədar tikinti-inşaat, yığılma, quraşdırma, istismar və texniki yardım xərcləri;

13.3.2. malların gömrük ərazisində daşınması ilə əlaqədar yaranan əsaslandırılmış xərclər;

13.3.3. gömrük ərazisində ödənilməli olan rüsum və digər ödənişlər;

13.3.4. aşağıdakı şərtlər daxilində malın alınması ilə əlaqədar maliyyələşmə razılaşması çərçivəsində alıcının faiz ödəmələri:

13.3.4.1. maliyyələşmə razılaşması yazılı formada bağlanmalıdır;

13.3.4.2. gömrük orqanı tələb etdikdə maliyyələşmə razılaşması çərçivəsində tətbiq edilən faiz dərəcəsi səviyyəsinin maliyyələşmənin təmin edildiyi ölkədə və həmin vaxtda belə sövdələşmələr üçün mövcud olan səviyyədən artıq olmadığını alıcı sübut etməlidir.

13.4. İdxal olunan malların gömrük rəsmiləşdirilməsi başa çatmamışdan əvvəl onlarda itkilər və ya qüsurlar aşkar edilərsə, sövdələşmə qiymətinə müvafiq düzəlişlər edilir.

13.5. Mallara dair bəyannamənin təsdiq edildiyi gündən 1 (bir) il müddətində idxalatçı malların qüsurlu olması ilə əlaqədar sövdələşmə qiymətinə düzəlişlər etmək tələbini irəli sürdükdə, həmin qiymətə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi hallarda düzəlişlər edilir.

13.6. Alıcı və satıcının əlaqəli şəxslər olması faktı özü-özlüyündə malların sövdələşmə qiymətinin gömrük orqanının vəzifəli şəxsi tərəfindən qəbul edilməməsi üçün əsas deyil. Bu faktın qiymətə təsir etmədiyini hallarda malların sövdələşmə qiyməti gömrük orqanının vəzifəli şəxsi tərəfindən qəbul edilir. Lakin gömrük orqanının vəzifəli şəxsi alıcı və satıcının əlaqəli şəxslər olmasının mallar üçün faktiki ödənilmiş və ya ödənilməli olan qiymətə təsir etdiyi qənaətinə gələrsə, əsaslandırılmış iradını yazılı surətdə, *o cümlədən elektron formada* idxalatçıya bildirməli və həmin əlaqələrin sövdələşmə qiymətinə təsir etmədiyini və ya bu Qanunun 13.7-ci maddəsinə uyğun olaraq, sövdələşmə dəyərinin məqbul hesab edildiyini sübut etməsi üçün idxalatçıya şərait yaratmalıdır.⁵

13.7. Əlaqəli şəxslər arasında sövdələşmə qiymətinin məqbul hesab edilməsi üçün, bu qiymətin eyni vaxtda və ya təqribən eyni vaxtda həyata keçirilən sövdələşmələr üzrə aşağıdakılardan birinə yaxın olduğu idxalatçı tərəfindən sübut edilməlidir:

13.7.1. eyni və ya eynicinsli malların Azərbaycan Respublikasına ixrac edilməsi üçün əlaqəli olmayan şəxslər arasında satış məqsədi ilə sövdələşmə qiymətinə;

13.7.2. eyni və ya eynicinsli malların bu Qanunun 16-cı maddəsinə uyğun olaraq müəyyən edilən çıxılmış dəyərinə;

13.7.3. eyni və ya eynicinsli malların bu Qanunun 17-ci maddəsinə uyğun olaraq müəyyən edilən toplanmış dəyərinə.

13.8. Bu Qanunun 13.7-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallar müəyyən edilərkən, aşağıdakılar nəzərə alınmalıdır:

- 13.8.1. şəxslər arasındakı ticarət əməliyyatlarının səviyyəsindəki fərqlər;
- 13.8.2. bu Qanunun 13.2-ci maddəsində göstərilənlərdə olan fərqlər;
- 13.8.3. alıcı və satıcı əlaqəli şəxslər olduğu halda satıcının çəkdiyi xərclərlə onlar əlaqəli şəxslər olmadığı hallarla müqayisədə çəkilən xərclər arasındakı fərqlər.
- 13.9. Bu Qanunun 13.8.1-ci - 13.8.3-cü maddələrində nəzərdə tutulan məlumatlardan bəyannaməçinin təşəbbüsü ilə və yalnız müqayisə məqsədi üçün istifadə olunur.

Maddə 14. Eyni malların sövdələşmə qiyməti

14.1. Malların gömrük dəyərini bu Qanunun 13-cü maddəsində göstərilən qaydada müəyyənləşdirmək mümkün olmadıqda, dəyərləndirilən mallarla eyni və ya təqribən eyni vaxtda Azərbaycan Respublikasına ixrac məqsədi ilə satılan eyni malların sövdələşmə qiyməti qəbul edilir.

14.2. Malların gömrük dəyəri bu maddəyə əsasən müəyyən edilərkən, dəyərləndirilən mallarla eyni kommersiya səviyyəsində və eyni və ya təqribən eyni miqdarda satılan eyni malların sövdələşmə qiymətindən istifadə olunur.

14.3. Eyni malların bu Qanunun 14.2-ci maddəsində göstəriləni kimi eyni kommersiya səviyyəsində və eyni və ya təqribən eyni miqdarda satışı müəyyən edilmədikdə, bu Qanunun 14.4-cü və 14.5-ci maddələri nəzərə alınmaqla aşağıdakı şərtlərdən birinə cavab verən eyni malların satışının sövdələşmə qiymətindən istifadə olunur:

14.3.1. eyni kommersiya səviyyəsində, lakin dəyərləndirilən malların satıldığı miqdardan fərqli miqdarda satış;

14.3.2. fərqli kommersiya səviyyəsində, lakin dəyərləndirilən malların satıldığı eyni və ya təqribən eyni miqdarda satış;

14.3.3. fərqli kommersiya səviyyəsində və fərqli miqdarda satış.

14.4. Bu Qanunun 14.3-cü maddəsi tətbiq edilərkən, kommersiya və (və ya) miqdar səviyyəsindəki fərqlər nəzərə alınmaqla, eyni malların sövdələşmə qiymətinə müvafiq düzəlişlər edilir.

14.5. Bu Qanunun 14.4-cü maddəsində göstərilən düzəlişlər, malların dəyərinin aşağı düşməsi və ya yüksəlməsi ilə nəticələnməsindən asılı olmayaraq, müvafiq sübutlarla əsaslandırılmalıdır.

14.6. Bu Qanunun 13.2.5-ci maddəsində göstərilən, idxal olunan və eyni mallar üçün çəkilmiş xərclərdə məsafədən və nəqliyyat vasitəsinin növündən irəli gələn əhəmiyyətli fərqləri nəzərə almaq məqsədi ilə sövdələşmə qiymətində müvafiq düzəlişlər aparılır.

14.7. Dəyərləndirilən mallarla eyni və ya təqribən eyni vaxtda Azərbaycan Respublikasına ixrac məqsədi ilə satılan eyni mallarla əlaqədar bu Qanunun 14.1- 14.6-cı maddələrində göstərilən tələblərə cavab verən iki və ya daha çox sövdələşmə dəyəri olduğu hallarda, dəyərləndirilən malların gömrük dəyəri belə sövdələşmə dəyərlərinin ən aşağı olanı əsasında müəyyənləşdirilir.

Maddə 15. Eynicinsli malların sövdələşmə qiyməti

15.1. Malların gömrük dəyərini bu Qanunun 13-cü və 14-cü maddələrində göstərilən qaydada müəyyənləşdirmək mümkün olmadıqda, dəyərləndirilən mallarla eyni və təqribən eyni vaxtda Azərbaycan Respublikasına ixrac məqsədi ilə satılan eynicinsli malların sövdələşmə qiyməti qəbul edilir.

15.2. Malların gömrük dəyəri eynicinsli malların sövdələşmə qiyməti üsulundan istifadə olunmaqla müəyyən edilərkən, bu Qanunun 14.2–14.7-ci maddələrinin müddəaları tətbiq edilir.

Maddə 16. Çıxılmış dəyər

16.1. Malların gömrük dəyərini bu Qanunun 13–15-ci maddələrində göstərilən qaydada müəyyənləşdirmək mümkün olmadıqda, gömrük ərazisinə idxal edilən malların gömrük dəyəri çıxılmış (deduktiv) dəyər üsulu ilə müəyyənləşdirilir. Bəyannaməçinin seçimi əsasında bu Qanunun 16-cı və 17-ci maddələri istənilən ardıcılıqla tətbiq edilir.

16.2. Dəyərləndirilən malın çıxılmış dəyərini müəyyən edərkən, bu mallarla eyni və ya təqribən eyni vaxtda idxal olunmuş və ən böyük həcmdə, idxal olunduğu vəziyyətdə və əlaqəli olmayan şəxsə satılmış eyni və ya eynicinsli malların bir vahidinin Azərbaycan Respublikasındakı satış qiyməti müqayisə üçün əsas kimi götürülür və həmin qiymətdən aşağıdakı məbləğlər çıxılır:

16.2.1. idxal edilmiş eyni sinif və ya növ malların gömrük ərazisində satışı ilə əlaqədar ödənilən və ya ödənilməli olan komissiya haqları və ya həmin malların satışı ilə əlaqədar gəlir götürmək və ümumi xərcləri ödəmək üçün adətən edilən əlavələr;

16.2.2. gömrük ərazisində daşınma, yüklənmə, boşaldılma işlərinə və sığortaya adətən sərf olunan xərclər;

16.2.3. malların idxalı və satışı ilə əlaqədar gömrük ərazisində ödənilməli olan gömrük rüsumlarının, vergilərin və digər ödənişlərin məbləği.

16.3. Dəyərləndirilən malların idxalı ilə eyni və ya təqribən eyni vaxtda bu Qanunun 16.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan satış həyata keçirilməmişdirsə, gömrük dəyəri idxal olunan mallarla eyni və ya eynicinsli malların gömrük ərazisinə 90 (doxsan) gündən gec olmamaq şərti ilə ən yaxın vaxtda satıldığı satış qiymətinə əsasən müəyyən olunur.

16.4. Dəyərləndirilən mallarla eyni və ya təqribən eyni vaxtda, eyni və ya eynicinsli malların gömrük ərazisində idxal olunduğu vəziyyətdə satışı olmadıqda, idxalatçının xahişi ilə eyni və ya təqribən eyni vaxtda idxal olunmuş və ən böyük həcmdə, emal olunmuş vəziyyətdə və əlaqəli olmayan şəxsə satılmış eyni və ya eynicinsli malların bir vahidinin Azərbaycan Respublikasında satış qiyməti əsas götürülür. Bu halda, dəyərləndirilən malların gömrük ərazisində sonradan yığılması, qablaşdırılması və növbəti emalı ilə əlaqədar xərclər, həmçinin bu Qanunun 16.2.1-ci - 16.2.3-cü maddələrində nəzərdə tutulan məbləğlər həmin qiymətdən çıxılır.

16.5. İdxalatçı tərəfindən təqdim edilən məlumatlarda uyğunsuzluq aşkar edildikdə, gömrük orqanının rəyinə əsasən mənfəətin və ümumi xərclərin məbləği təqdim olunan məlumatlardan fərqli məlumatlara əsasən müəyyən olunur.

Maddə 17. Toplanmış dəyər

17.1. İdxal edilən malların gömrük dəyərini bu Qanunun 13–16-cı maddələrinə əsasən müəyyənləşdirmək mümkün olmadıqda, malların gömrük dəyəri toplanmış dəyər kimi müəyyənləşdirilir.

17.2. Malların toplanmış dəyəri aşağıdakı məbləğlərin toplanması yolu ilə hesablanır:

17.2.1. idxal edilən malların hazırlanmasında istifadə edilən materiallara, həmin malların istehsalına və ya emalına çəkilən xərclər və ya bunların dəyəri;

17.2.2. Azərbaycan Respublikasına ixrac etmək məqsədi ilə ixrac ölkəsində istehsalçılar tərəfindən hazırlanan və dəyərləndirilən mallarla eyni sinif və ya növdən olan malların satışı zamanı adətən nəzərə alınan mənfəətə və ümumi xərclərə bərabər mənfəət və ümumi xərclərin həcmi;

17.2.3. idxal olunan malların sığorta xərcləri, həmçinin hava və dəniz limanınadək, yaxud gömrük ərazisinə daxil olduğu digər yerədək nəqliyyat xərcləri, həmin yerədək malın yüklənmə, boşaldılma xərcləri.

17.3. Azərbaycan Respublikasının rezidenti olmayan şəxsdən toplanmış dəyərin müəyyən edilməsi üçün hesabat sənədləri tələb edilə bilməz. Lakin gömrük dəyərinin bu maddənin tələblərinə uyğun olaraq müəyyən edilməsi üçün gömrük orqanına malların istehsalçısı

tərəfindən təqdim edilən məlumatlar istehsalçının razılığı ilə və müvafiq ölkənin aidiyyəti orqanlarına əvvəlcədən bildirişin verilməsi və həmin orqanların araşdırmaya etiraz etməməsi şərtilə, həmin ölkədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən yoxlanıla bilər.

Maddə 18. Ehtiyat üsul

18.1. İdxal olunan malların gömrük dəyərini bu Qanunun 13–17-ci maddələrinə əsasən müəyyənləşdirmək mümkün olmadıqda, gömrük dəyəri bu Qanunun 7.1-ci maddəsinə uyğun olaraq, beynəlxalq təcrübədə qəbul edilmiş ümumi prinsiplərə, habelə bu Qanunun gömrük dəyərləndirilməsinə dair müddəalarına uyğun vasitələrdən istifadə etməklə və gömrük ərazisində mövcud olan məlumatlar əsasında müəyyən edilir.

18.2. Bu Qanunun 18.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq malların gömrük dəyəri aşağıdakılar əsasında müəyyən edilə bilməz:

18.2.1. gömrük ərazisində istehsal edilən malların həmin ərazidəki satış qiyməti;

18.2.2. müqayisə üçün seçilən iki alternativ dəyərdən gömrük məqsədləri üçün ən yüksək olanının qəbul edilməsini nəzərdə tutan sistem;

18.2.3. malların ixrac ölkəsinin daxili bazarındakı qiyməti;

18.2.4. bu Qanunun 17-ci maddəsinə uyğun olaraq eyni və ya eynicinsli mallar üçün müəyyənləşdirilmiş xərclərdən fərqli istehsal xərcləri;

18.2.5. gömrük ərazisindən fərqli hər hansı ölkəyə ixrac üçün nəzərdə tutulan malların qiyməti;

18.2.6. minimum gömrük dəyəri;

18.2.7. kortəbii müəyyən edilən və ya saxta dəyərlər.

18.3. İdxalatçı tələb etdiyi halda, o, gömrük orqanları tərəfindən bu Qanunun 18.1-ci maddəsinə əsasən müəyyən edilmiş gömrük dəyəri və bu dəyərin müəyyən edilməsi üçün istifadə olunan üsul barədə yazılı, *o cümlədən elektron* formada məlumatlandırılmalıdır.
